

ATATÜRK İLKELERİ

Atatürk tarafından ortaya konulan, temelini Atatürkçü düşüncenin oluşturduğu, tam bağımsızlığı ve çağdaşlaşmayı sağlamayı amaçlayan ilkelere **Atatürk ilkeleri** denir.

- **Cumhuriyetçilik, milliyetçilik, halkçılık, devletçilik, laiklik ve inkılapçılık** olarak bilinen Atatürk ilkeleri, 10 Mayıs 1931'de yapılan Cumhuriyet Halk Fırkası kurultayında Atatürk tarafından açıklanmıştır.
- **1937 yılında anayasaya eklenen** Atatürk ilkeleri, 1961 ve 1982 yıllarında hazırlanan anayasalarda da anlam ve içerik yönüyle yer almıştır.

CUMHURİYETÇİLİK İLKESİ

- Cumhuriyet, **egemenliğin millete ait olduğu** yönetim biçimidir.
- Cumhuriyet, **halkın kendi kendisini yönetmesi** ve devlet içinde karar verecek tek yetkili makam olarak milleti kabul etmektir. Cumhuriyet rejiminde esas, yöneticilerin seçimle iş başına gelmeleridir.
- Demokrasi, halkın kendini doğrudan doğruya yönetmesidir. Cumhuriyet rejiminin ulaştığı en ideal yönetim biçimidir.
- Cumhuriyet yönetiminde millet adına karar verme yetkisi doğrudan millet tarafından seçilmiş olan meclise aittir.

- **Cumhuriyetçilik**, devletin yönetim şekli olarak cumhuriyeti kabul etmek, bu yönetimi benimsemek, onu korumak ve yaşatmak demektir.
- **Cumhuriyetçilik**, demokrasi ve cumhuriyet rejiminin korunması, geliştirilmesi ve benimsenmesi için yapılan tüm çalışmalardır.

- Atatürk'ün cumhuriyetçilik ilkesi, **yönetimin cumhuriyet olmasını** öngörür. Halk, egemenlik hakkını kullanarak yöneticilerini hür iradesiyle seçer.
- Atatürk'ün cumhuriyet anlayışı **demokrasiyi** esas alır. Bu anlayışa göre cumhuriyette son söz, millet tarafından seçilmiş meclistedir.

Bilgi 1:

- Cumhuriyetçilik diğer ilkelerle birbirini tamamlayan bir bütündür.
- Cumhuriyet idaresi, toplumun millet olma bilincine ulaşmasıyla meydana gelen bir yönetim olduğu için **milliyetçidir**.
- Egemenliğin halka ait olması nedeniyle **halkçı** bir karakter taşır.
- Cumhuriyetçilik, bütün alanlarda çağdaş bir uygarlığı hedeflediği için **inkılapçı** bir özelliğe sahiptir.

Bilgi 2:

- Demokrasilerde en iyi yönetim biçimidir.
- En önemli unsur seçimdir.
- Halkın, seçtiği temsilciler aracılığı ile kendini yönetmesidir.
- Yeni Türk devletinin değişmez yönetim biçimi olarak kabul edildiği için temel ilkelerin başına konulmuştur.
- Atatürk'e göre Türk milletinin tabiatına ve adetlerine en uygun yönetim cumhuriyettir.

CUMHURİYETÇİLİK İLKESİ DOĞRULTUSUNDA YAPILAN İNKILAPLAR

- TBMM'nin açılması (1920)
- 1921 ve 1924 Anayasalarının yapılması
- Saltanatın kaldırılması (1922)
- Cumhuriyetin ilan edilmesi (1923)
- Halifeliğin Kaldırılması (1924)
- Şer'iyye ve Evkaf Vekaleti'nin Kaldırılması (1924)
- Siyasal partilerin kurulması (1924)
- Ordunun siyasetten ayrılması (1924)
- Kadınlara seçme ve seçilme haklarının verilmesi (1930-33-34)

Anahtar Kelimeler:

- Ulusal (milli) egemenlik,
- Ulusal (milli) irade,
- Seçim, seçme, seçilme
- Çok partili rejim,
- Seçme ve seçilme hakkı, Demokrasi,
- Millet iradesi,
- Rejim / yönetim,
- Halkın yönetimi...

MİLLİYETÇİLİK İLKESİ

Millet: Geçmişte bir arada yaşamış, şimdi bir arada yaşayan, gelecekte de bir arada yaşama inanç ve kararlılığında olan, aralarında dil, tarih, kültür ve ülkü birliği bulunan insan topluluğuna millet denir.

Milliyetçilik: Milliyetçilik, milletini sevmek, milletini yüceltme amacını benimsemek ve o yolda yürümektir.

- Atatürk'ün milliyetçilik ilkesi, **kendini aynı milletin üyeleri sayan kişilerin o milleti daha ileriye taşımak için çalışmalarıdır.**
- Atatürk milliyetçiliğinde dil, mezhep, din farkı gözetilmeksizin kendisini Türk sayan herkes Türk'tür. Bu nedenle "*Ne mutlu Türk'üm diyene!*" sözü Atatürk'ün milliyetçilik anlayışını en güzel ifade eden sözüdür.

- Atatürk'ün milliyetçilik ilkesi, **millî birlik ve beraberlik temeline dayanır.**
- Milletimizin millî birlik ve beraberliğine en güzel örnek Kurtuluş Savaşı'dır.
- **Milliyetçilik, bağımsızlık mücadelesinin kaynağı olmuştur.**
- Türk toplumunu oluşturan bireylerin birlikte yaşama ve ülkeyi kalkındırma arzusunu ifade eder.
- Ulusal (milli) mücadelemizde ilk uygulamaya konulan ilkedir.
- Din birliğine değil, birlikte yaşama arzusuna dayanır. Bu nedenle **laiktir.**
- Türk ırkının üstünlüğüne değil, **ulusların eşitliği temeline dayanır.** Bu nedenle **ırkçı değildir.**
- Yayılmacı (fetihçi) değildir; ancak ulusal bağımsızlığı temel alır.
- **Din ve ırk birliği şart değildir,** Ümmet anlayışı yoktur.

Bilgi:

Atatürk milliyetçiliğinin özellikleri şunlardır:

- ✓ Birleştirici ve bütünleştiricidir.
- ✓ Vatanın bütünlüğünü ve milletin bağımsızlığını savunur.
- ✓ İnsanlığa değer verir.
- ✓ Barışçıdır.
- ✓ Başka milletlere saygılıdır.
- ✓ İrkçılığa karşıdır.

Atatürk milliyetçiliğinde milleti bir arada tutan unsurlar

- Milli eğitim,
- Misak-ı Milli,
- Dil, tarih, kültür ve gaye birliği,
- Milli kültür,
- Türklük şuuru,
- Manevi değerlerdir.

MİLLİYETÇİLİK İLKESİ DOĞRULTUSUNDA YAPILAN İNKILAPLAR

- İstiklal Marşının Kabulü
- Kapitülasyonların kaldırılması
- Misak-ı İktisadi Kararları
- Kabotaj Kanunu'nun çıkarılması
- Türk Tarih Kurumu'nun kurulması
- Türk Dil Kurumu'nun kurulması
- Yabancı okulların ayrıcalıklarının kaldırılarak Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlanması
- Yabancı okullarda Türkçe, tarih ve coğrafya derslerinin Türk öğretmenler tarafından okutulması
- Türk Parasını Koruma Kanunu

Bütünleyici İlkeler

- Milli bağımsızlık
- Milli birlik ve beraberlik
- Ülke bütünlüğü

Milliyetçilik İlkesinin Faydaları

- ✓ Kurtuluş Savaşımızın kazanılmasını sağlamıştır.
- ✓ Milletimizin iç ve dış tehditler karşısında bütünleşmesini sağlamıştır.
- ✓ Türk toplumunu din, mezhep, ırk, ve sınıf kavgalarından koruyarak milli birlik ve beraberliğimizi güçlendirmiştir.

Anahtar Kelimeler:

- Ulusal (milli) benlik,
- Ulusal (milli) bilinç,
- Ulusal (milli) bağımsızlık,
- Ortak dil, Ortak kader,
- Ülkü birliği,
- Vatan sevgisi,
- Türk, milli tarih, milli kültür...

HALKÇILIK İLKESİ

Halk: Bir milleti oluşturan, çeşitli mesleklerin ve toplumsal grupların içinde bulunan insanlara halk denir.

Halkçılık;

- Milletin çıkarına ve halkın yararına bir siyaset izlenmesi,
- Türk vatandaşı olan herkesin kanun önünde eşit olması,
- Halkın devlet yönetimine eşit katılımının sağlanması,
- Siyaset ve yöneticilerin halk için çalışmasıdır.

Yorum:

- Halkçılık ilkesi, hem cumhuriyetçilik hem de milliyetçilik ilkelerinin doğal sonucudur.
- Cumhuriyetçilik ve Milliyetçilik ilkelerinin zorunlu sonucu olarak Halkçılık doğmuştur.

Zeki DOĞAN

Sosyal Bilgiler Öğretmeni

sosyalciniz.wordpress.com

Halkçılık;

- Toplumu oluşturan bireyler arasındaki ayrıcalıkların ortadan kaldırılmasıdır.
- Herkesin kanun önünde eşit olmasıdır.
- Halkçılık her türlü sınıf farklılığını reddeder, iç barışı ve sosyal adaleti sağlamayı amaçlar.
- Cumhuriyet, halkın egemenliğine dayalıdır. Millet (ulus) ise halkın bilinçlendirilmesi ile ortaya çıkar.

HALKÇILIK İLKESİ DOĞRULTUSUNDA YAPILAN İNKILAPLAR

- Cumhuriyetin ilanıyla egemenliğin doğrudan halka verilmesi
- Aşar vergisinin kaldırılması
- Kılık Kıyafet Kanunu
- Hukuk birliğinin gerçekleştirilmesiyle kanunlar karşısında eşitliğin sağlanması
- Azınlıkların Türk vatandaşı kabul edilerek ayrıcalıklarının sona erdirilmesi ve toplumda eşitliğin sağlanması
- Soyadı Kanunu'nun yanı sıra çıkarılan bir kanunla "ağa, hacı, hoca, hafız, molla, bey" gibi ayrıcalık belirten unvanların kaldırılması
- Medeni Kanun'un kabul edilmesiyle sosyal ve ekonomik alanlarda kadın - erkek eşitliğinin sağlanması
- Millet Mektepleri ve Halkevlerinin açılması
- Sosyal devlet ilkesinin benimsenmesi,
- İlköğretimin parasız ve zorunlu olması
- Kadınlara seçme ve seçilme hakkının verilmesi

Halkçılık İlkesinin Türk Toplumuna Sağladığı Faydalar

- ✓ Kanunlar önünde herkes eşittir.
- ✓ Devlet halkçılık ilkesi doğrultusunda yurdun dört tarafına hizmet götürmektedir
- ✓ Vatandaşlar arasındaki her türlü ayrıcalık kaldırılmıştır
- ✓ Vatandaşlar, devlet kaynaklarından ve kamu hizmetlerinden eşit olarak yararlanmaktadır.
- ✓ İlköğretimden üniversiteye kadar halka ücretsiz eğitim ve eğitimde fırsat eşitliği tanınmıştır. İhtiyacı olanlara devlet hastanelerinde ücretsiz sağlık hizmetleri verilir. Halkın ihtiyacı olan altyapı yatırımlarının tümü devlet tarafından yapılır.
- ✓ En uzak köylere kadar okul, sağlık ocağı, yol, elektrik ve su gibi hizmetlerin götürülmesi, halkçılık ilkesinin bir gereğidir.

Anahtar Kelimeler:

- Eşitlik,
- Ayrıcalıkların kaldırılması,
- Dayanışma,
- Topluma hizmet,
- Sosyal devlet,
- Sosyal adalet,
- Sınıfsız toplum,
- Kamu yararı, Kamu,
- Ayrıcalık yok

DEVLETÇİLİK İLKESİ

Devletçilik, temel anlamıyla devletin ekonomik hayatın içine girmesidir. Yani **ekonomik kalkınmanın devlet eliyle gerçekleştirilmesidir**.

- Devletin ekonomik kalkınmayı sağlamak için yaptığı bütün müdahaleler bu ilke ile ilgilidir.
- Ekonomideki devletçilik, özel girişimlerin gerçekleştiremeyeceği ekonomik atılımları devletin kendi imkânlarıyla yapmasıdır.

Devletçilik, vatandaşın yapamadığı ekonomik yatırımların devlet tarafından yapılmasını amaçlar. Amaç ülkeyi hızlı bir şekilde kalkındırmaktır.

Devletçilik ekonomide vatandaş ile devletin iş birliği yapması demektir.

- Devlet, vatandaşların yapamayacağı yatırımları yaparken, vatandaşların özel girişimlerine de destek verir. Sermayesi olan tüm vatandaşların üretime katılmasını teşvik eder.
- Kültürel alanlardaki gelişmeleri de destekleyerek devletin sosyal ve kültürel alanlarda da yatırımlar yapmasını sağlar.

DEVLETÇİLİK İLKESİNİN YARARLARI

- ✓ Planlı ekonomiye geçilmiştir.
- ✓ Temel tüketim maddelerinin devlet eliyle üretilmesi sağlanmıştır.
- ✓ Ekonomik kalkınmada bölgeler arası farklılıkların giderilmesinde önemli rol oynamıştır.

Yorum: Devletçilikte özel sektör yani bireysel girişimler (liberal ekonomi) engellenmez; ancak devlet ekonomiye müdahale etmeyi (sosyalist ekonomi) gerekli görür. Yani, liberal ve sosyalist ekonomik sistemlerin olumlu yönleri alınarak, **karma ekonomik** bir sistem oluşturulmuş ve yeni Türk devleti bu sistemi uygulamaya koymuştur.

- Devletçilik**, halkçılık ilkesinin zorunlu bir sonucudur.

DEVLETÇİLİK İLKESİ DOĞRULTUSUNDA YAPILAN İNKILAPLAR

- Teşvik-i Sanayi Kanununun çıkarılması
- Fabrika ve işletmelerin kurulması
- Maden Tetkik ve Arama Enstitüsünün kurulması
- Sanayi yatırımlarını desteklemek için Sümerbank ve Etibank'ın kurulması
- Eğitim, sağlık, kültür ve sanat alanlarında yatırımların yapılması
- Faiz oranlarının ve temel tüketim mallarının fiyatlarının devlet tarafından belirlenmesi
- Devlet bankalarının ve Merkez Bankası'nın kurulması
- I. Beş Yıllık Kalkınma Planının hazırlanması
- Sağlık ve eğitim kurumlarının yaygınlaştırılması

Zeki DOĞAN
Sosyal Bilgiler Öğretmeni
sosyalciniz.wordpress.com

➤ Cumhuriyetin ilanından sonra özel teşebbüs desteklenerek liberal bir ekonomi kurulmak istenmiş, ancak sermaye yetersizliği, makine ve yedek parça sorunu, teknik eleman azlığı gibi nedenlerden dolayı özel teşebbüs başarısız olmuştur. Bu nedenle devlet ekonomik hayata müdahale etmek zorunda kalmıştır. **(Ulusal sebepler)**

➤ Diğer yandan 1929'dan itibaren tüm dünyada etkili olan ekonomik kriz devletçi bir politika izlemeyi zorunlu hale getirmiştir. **(Uluslararası sebepler)**

Bilgi: Devletçilik ilkesi bir zorunluluk olarak ortaya çıkmıştır.

- 1933'ten itibaren I. Beş Yıllık Kalkınma Planı ile devlet ekonomik hayatın içinde yoğun bir şekilde yer almaya başlamış, kısa zamanda devlet eliyle büyük sanayi tesisleri kurulmuştur. (*Dokuma ve şeker fabrikaları, Karabük Demir Çelik Fabrikası gibi*)
- 1939'da II. Beş Yıllık Kalkınma Planı hazırlanmış ancak II. Dünya Savaşı çıktığından uygulanamamıştır.

Anahtar Kelimeler:

Ekonomi, Kalkınma, Karma ekonomi modeli, Yatırım, Sanayi, Özel sektör, Özel teşebbüs, Kamulaştırma, Devletleştirme, Bankalar, Fabrikalar,

LAİKLİK İLKESİ

Laiklik, devlet düzeninin ve hukuk kurallarının dine değil, akla ve bilime dayandırılmasıdır. Kısaca din işleri ile devlet işlerinin ayrı yürütülmesidir.

Laiklik;

- Devlet yönetiminin ve hukuk kurallarının dine değil akla ve bilime dayandırılmasıdır.
- Kişilerin din ve vicdan özgürlüklerinin sağlanmasıdır.
- Bütün kurumlarda bilimsel esasların ve ileri teknolojinin kullanılmasını amaçlar.
- Dinin çıkarıcı kimseler tarafından sömürü aracı olarak kullanılmasının engellenmesini amaçlar.

- **Laiklik**, din ve devlet işlerinin birbirinden ayrılması, din ve vicdan hürriyetinin devlet tarafından güvence altına alınmasıdır.
- Devlet bütün dinlere karşı tarafsız ve eşit mesafededir. Hiç kimsenin inancına ve ibadet şekline karışmaz.

- **Laiklik** devletin din kurallarıyla değil akla, bilimsel temellere ve toplumun ihtiyaçlarına göre düzenlenerek yönetilmesidir.
- Laiklik ilkesi, devlet yönetiminde millî egemenliğin temel alınmasını öngörür. Dinsel inanç ve duyguların istismarına izin vermez.

- Her alanda **bilime önem** verilmesinden yanadır. Her türlü **inanca saygılı olmayı** benimser.
- Laiklik ilkesinde temel hedef, **inanç özgürlüğü** sağlanmasıdır. Herkes istediği inanca sahip olabilir ve bu inancın gereklerini yapabilir.
- Atatürk'e göre **dine saygı**, inanan kişinin haklarına saygının bir sonucudur. Atatürk dine karşı olmadığı gibi, gerçek dindara da karşı değildir. O, dinin çıkarlar için kullanılmasına karşı çıkmıştır.
- Atatürk, "*Din lüzumlu bir müessesedir. Dinsiz milletin devamına imkân yoktur. Din vardır, lazımdır. Temeli sağlam bir dinimiz vardır.*" diyerek dinin hayatımızdaki yerini belirtmiştir.

LAİKLİK İLKESİ DOĞRULTUSUNDA YAPILAN İNKILAPLAR

- ✓ Saltanatın kaldırılması (**ilk aşama**)
- ✓ Halifeliğin kaldırılması (**en önemli aşama**)
- ✓ Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun çıkarılması
- ✓ Medreselerin kapatılması
- ✓ Şer'iyye ve Evkaf Vekaletinin kaldırılması
- ✓ Tekke, zaviye ve türbelerin kapatılması
- ✓ İbadet yerleri dışında dinsel kıyafet, sembol ve işaretlerle dolaşılmasının yasaklanması
- ✓ Medeni Kanun'un kabul edilmesi
- ✓ Ekonomi, hukuk, eğitim ve sosyal yaşam gibi her alanda dinden kaynaklanan uygulamalara son verilmesi
- ✓ 1928'de anayasadan, "*Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin dini İslâm'dır.*" Maddesinin çıkarılması
- ✓ **1937'de anayasaya Türk Devleti'nin laik olduğu ifadesinin eklenmesi**

LAİKLİK İLKESİNİN YARARLARI

- ✓ Laiklik insanlara din ve vicdan özgürlüğü sağlamış,
- ✓ İnanç farklılıklarından kaynaklanan ayrıcalıkları da ortadan kaldırmış,
- ✓ Toplumsal barışın ve huzurun sağlanması ile millî birlik ve beraberliğin güçlenmesinde rol oynamıştır.

Anahtar Kelimeler:

- Din ve devlet işlerinin birbirinden ayrılması,
- Akılcılık ve bilimsellik,
- Din ve vicdan özgürlüğü,
- Akıl ve bilim,
- İnanç özgürlüğü,
- Din, bilim,
- Dinin sömürü aracı olmaktan çıkarılması

Zeki DOĞAN
Sosyal Bilgiler Öğretmeni
sosyalciniz.wordpress.com

İNKILAPÇILIK (DEVİRİMCİLİK)

İnkılap,

toplum düzenini ve yapısını daha iyi duruma getirmek için yapılan köklü değişiklik ve iyileştirmelerdir.

• İnkılapçılık,

toplumun eskiyen düzeninin yerine yeni ve çağdaş bir düzen getirilmesidir. Bu da ancak köklü değişiklikler yapılarak gerçekleşir.

Bilgi:

Yapılan **bütün inkılaplar** inkılapçılık ilkesi ile doğrudan ilgilidir. Ancak özellikle **takvim, saat ve ölçülerde yapılan değişiklik** gibi yenilikler inkılapçılık ilkesi ile ilişkilidir.

➤ Atatürk,

inkılabı, "*Türk milletini son yüzyıllarda geri bırakmış olan müesseseleri yıkarak yerlerine, milletin en yüksek medeni gereklere göre ilerlemesini sağlayacak yeni müesseseler koymaktır.*" şeklinde tanımlamıştır.

➤ **Atatürk'ün inkılap anlayışı;** eskiyi kaldırıp yerine yeni ve güzel olanı koymak ve milli kültürü geliştirmektir.

➤ Atatürk bu konuda, "*Biz, batı medeniyetini bir taklitçilik yapalım diye almıyoruz. Onda iyi olarak gördüklerimizi, kendi bünyemize uygun bulduğumuz için dünya medeniyet seviyesi içinde benimsiyoruz.*" diyerek milli kültürün de geliştirilmesi gerektiğine dikkat çekmiştir.

İnkılapçılık; Batılılaşma ve çağdaşlaşma yolunda daima ileriye, çağdaş uygarlığa yönelmektir.

- **Atatürk İnkılâpçılığı**, değişen şartlara kendi kendini yenileyen (dinamik) bir yapıya sahiptir. Burada amaç bir taraftan devleti güçlendirmek ve korumak, diğer taraftan da uygar dünyanın gidişine ayak uydurmaktır.
- **Türk İnkılabı** yeniyi, iyiyi ve güzeli esas alır ve ayrıca sürekli olarak çağdaşlaşmayı öngörür. Çünkü yenileşmeye ayak uyduramayan milletlerin hayatında gerileme başlar. Bu çöküşü önlemek, topluma çağdaş niteliğini kaybettirmemek için yeniliklere açık olmak gerekir.

- İnkılapçılık ilkesi, **Atatürkçü düşünce sisteminin bir dogma olmadığını, sürekli yeniliklere, değişime ve gelişmelere açık olduğunu** ifade eder. İnkılapçılık ilkesinde, **dinamizm ve canlılık** esastır.

- İnkılapçılık ilkesi, çeşitli özellikleriyle sadece Türk halkı için millî bir değer olarak kalmamıştır. Bağımsızlık özlemi çeken mazlum milletlere örnek olmuş ve evrensel bir nitelik kazanmıştır.

Anahtar Kelimeler:

Devrim, İnkılâp, Çağdaşlaşma, Batılılaşma, Değişim, Yenilik, Dinamik yapı, İlerleme, Yenileşme, Gelişme, Dinamizm, Durağan olmayan

Zeki DOĞAN – Sosyal Bilgiler Öğretmeni – sosyalciniz.wordpress.com